INFORMACJA PRAWNA
Dotyczy waloryzacji w 2018 r. świadczeń emerytalno-rentowych osób represjonowanych

Obserwujemy, szczególnie na portalach społecznościowych, niepewność wśród osób represjonowanych, które otrzymały już decyzje Dyrektora ZER o waloryzacji emerytury lub renty i mają dylemat, czy zasadnym jest odwołanie się od takiej decyzji? Odniesiemy się do tego problemu, ale już teraz chcielibyśmy stwierdzić, że zajęcie jednoznacznego stanowiska w tej kwestii jest trudne. Ale po kolei:

Przypomnijmy, zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, emerytury i renty podlegają corocznie waloryzacji od dnia 1 marca kolejnego roku. Waloryzacja obejmuje emerytury i renty osób, którym prawo do tych świadczeń ustalono przed ww. datą oraz osoby, które nabyły prawo do renty rodzinnej po zmarłym funkcjonariuszu nie później niż w ostatnim dniu lutego. Obecnie polega ona na podwyższeniu kwoty świadczenia w wysokości przysługującej w dniu 28 lutego 2018 r. wskaźnikiem waloryzacji wskazanym w art. 89 cytowanej wyżej ustawy. Zmiana wysokości świadczeń w ramach waloryzacji następuje z urzędu.

Decyzje waloryzacyjne, jako podstawę prawną operacji, wskazują art. 5 ust. 3 i art. 6, art. 15c ust. 3, 9-10, art. 22a ust.3, 8-9 oraz art. 24a ust. 2, 8-9 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (?). Naszym zdaniem przywołanie akurat takiej podstawy prawnej jest kontrowersyjne. Niemniej jednak z przepisów tych wynika, że miesięczne kwoty "przeciętnej emerytury", "przeciętnej renty z tytułu niezdolności do pracy", "przeciętnej renty rodzinnej" wypłacanych przez ZUS oraz kwoty maksymalnych zmniejszeń wskazanych w art. 104 ust. 8 ww. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dotyczą zmniejszenia świadczenia z tytułu osiągnięcia określonego poziomu przychodu z pracy i obowiązku ubezpieczenia społecznego), podlegają podwyższeniu od dnia 1 marca 2018 r. przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji.

Zdaniem niektórych kancelarii prawnych reprezentujących osoby represjonowane, przywołanie jako podstawy prawnej decyzji waloryzacyjnych art. 15c, 22a oraz art. 24a ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (?), jest dowodem bezprawnego ograniczania świadczeń na podstawie tych samych przesłanek jak w przypadku decyzji o ponownym ustaleniu wysokości emerytury/renty policyjnej wydawanych na podstawie ustawy represyjnej z 16 grudnia 2016 r. Okoliczność ta, zdaniem tych kancelarii, powinna determinować potrzebę odwołania się od takich decyzji Dyrektora ZER do Sądu Okręgowego w Warszawie, chociażby dlatego by obalić potencjalny zarzut Rządu RP, jako strony przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka w Strasbourgu, niewykorzystania krajowych środków odwoławczych. Warto w tym miejscy podkreślić, że obowiązek wyczerpania krajowych środków odwoławczych dotyczy wyłącznie środków dostępnych dla skarżącego i co istotne skutecznych. Natomiast o tym czy dany środek jest skuteczny świadczy to, czy może doprowadzić do naprawienia stanu naruszenia Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Inaczej mówiąc czy może doprowadzić do przywrócenia naszych świadczeń w wysokości sprzed 1 października 2017 r. Odpowiedź na tak postawione pytanie jest oczywiście negatywna. Zaskarżenie waloryzacji nie przywróci świadczeń w należnej wysokości. Dlatego uważamy, że stanowisko takie jest co najmniej dyskusyjne, co samo w sobie nie jest czymś wyjątkowym w sytuacji interpretowania nieznanych nam wcześniej stanów faktycznych i prawnych. Wszyscy poruszamy się w rzeczywistości surrealistycznej i opisujemy zdarzenia, nie mające żądnego precedensu w przeszłości.

Naszym zdaniem odwoływanie się od decyzji waloryzacyjnych jest z racjonalnego punktu widzenia wątpliwe. Waloryzacja, w kształcie określonym przez ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jako działanie podejmowanie z urzędu i będące swego rodzaju operacją "techniczną", wynikającą z ww. ustawy, nie daje podstaw do jej zaskarżania. Należy zaznaczyć, że motywem ewentualnego odwołania się od decyzji waloryzacyjnej może być jej sprzeczność z prawem lub niezgodność ze stanem faktycznym. Jeżeli okoliczności takie w konkretnym przypadku rzeczywiście wystąpią, wówczas złożenie odwołania staje się koniecznością.

Istotą działań prawnych zmierzających do odzyskania należnych nam praw emerytalnych i rentowych jest zaskarżenie, w procesie odwoławczym, decyzji Dyrektora ZER drastycznie i bezprawnie (z punktu widzenia zasad zawartych w Konstytucji RP i przepisach innych ustaw), zmniejszających wymiar tych świadczeń. To się już dokonało poprzez wniesienie odwołań do Sądu Okręgowego w Warszawie. Fakt, że sprawy zawisłe przed tym Sądem zostały zawieszone z uwagi na skierowanie pytań prawnych do tzw. Trybunału Konstytucyjnego, o czym pisaliśmy w poprzednich "Informacjach Prawych", jest kwestią odrębną. Natomiast w przypadku (w co wierzymy) odzyskania należnych nam świadczeń, wówczas odzyskamy również wszystkie kwoty będące skutkiem kolejnych waloryzacji. W tej sytuacji, pod osobistą rozwagę każdego z represjonowanych poddajemy ewentualne odwołanie się od decyzji waloryzacyjnej. My wskazaliśmy jedynie, jak zawsze w takich sytuacjach, na różne aspekty tej sprawy, także z punktu widzenia racjonalności podejmowanych działań.

Zespół Prawny FSSM RP